

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת פקודי
תשפ"ב

גיליון מס' 578

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את בגדיו, אומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי, בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו.

"והולך אהרון ויושב אצל האחר, ואומר לו בני ראה חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את בגדיו, ואומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי, בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה, גפפו ונשקו זה לזה. לכך נאמר (במדבר כ) "ויבכו את אהרון שלשים יום כל בית ישראל"

לכל שבט -

יש ניגון מיוחד משלו

מה רמז יש באבני השבטים

שנצצו על חושן אהרון הכהן?

1.

... והאבנים על שמות פני ישראל הנה שמים
עשרה על שמותם פתיתי חתם איש על שמו לשנים
- עשר שקבט (שמות ל"ט, י"ד)

על ה'אורים ותומים' התנוססו 12 אבנים יקרות עליהם היו רשומים י"ב שבטי ישראל.

ברצוני להאיר באור-יקרות עניין זה.

2.

אהרון הכהן - ליבן של ישראל היה.

כמו אצל משה אחיו אזי נתקיים בו "וראך ושמח בליבו" - כך גם אצל כלל ישראל.

על לוח-ליבו הוא נשא את משאו של כל יהודי.

אהרון - כפי שלמדנו במשנה באבות (פרק א' משנה י"ב) - היה אוהב שלום ורודף שלום.

כך מתאר המדרש (אבות דרבי נתן פרק י"ב) את מעשיו של אהרון למען השכנת שלום בקרב ישראל:

"שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך אהרון וישב אצל אחד מהם. אמר לו, בני, ראה

צילום: הקורן למוזיקת המזרח התיכון

לוח ליבו, כי הרבה אחדות ואחוה משפחתית בין כולם.

3.

אהרון הכהן הרבה שלום בעולם. הרבה אהבה בין אויבים - אפילו היו אויבים מרים כמו נשיא רוסיה ונשיא אוקראינה.

ולכך, כך נראה, נשא על לוח-ליבו את אבני שמות י"ב השבטים, לרמז על אחדות ישראל למענה כה פעל. ללמד שכל השבטים יישא על

4.

ואולי רובד נוסף:

כולנו מכירים את י"ב אבני יעקב שהתגוששו בהר-המוריה - מקום המקדש - כשכל אחד טוען לבכורה: "עליי יניח צדיק ראשו". כל אחד טוען שהדרך שלו בעבודת ה' היא-היא הנכונה.

וכאן - אחרי שנים רבות - אנחנו מקבלים השלמה מופלאה לכך: אבני החושן - גם כשהן לא אבן אחת של יעקב אלא אבנים נפרדות - מאירות כאחד-יחד על חושן אהרון.

הן כבר לא מתגוששות: "מתי יניח צדיק ראשו". אלא הן מאוחדות על לב אהרון כשכל אחת מאירה בדרכה שלה: האחת "טור"; השנייה "פסדה"; והאחרת - "יהלום".

אותם השבטים, הרמוזים בימי יעקב דווקא בדמות "אבנים" - מתאחדים שוב יחד כאבנים נפרדות, אחרי שנים רבות - על חושן אהרון, המשכין שלום בין כולם.

כל שבט והניגון הייחודי שלו. והאור שרק הוא יודע להאיר.

... אותם השבטים,

הרמוזים בימי יעקב דווקא בדמות "אבנים" - מתאחדים שוב יחד, כאבנים נפרדות, אחרי שנים רבות - על חושן אהרון, המשכין שלום בין כולם

הפנקסו של מהנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

לרכישה: תרסיס לחברה חיובית!

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין

ראש מכון 'שתולים' לנוער

תופעת החברה השלילית, היא תופעה קשה וכואבת.

עיני ההורים כלות כאשר רואים הם את בן/בת טיפוחיהם מסתובבים ברחובות עם נוער שוליים. הלב מתכווץ רק מהמחשבה מה הם עושים שם ביחד... איך הם משפיעים לרעה על הילד התמים והחמוד שלי, שגדל עד היום באוירה שמורה ומוגנת. קשה לעמוד בזה...

הנה סיפור מהחיים.

אב מודאג הגיע להתיעץ עמי. הוא מספר שבנו בחור ישיבה מצוין מכל הבחינות, ברוך ה', אבל כשהוא מגיע הביתה לשבת חופשה הוא מתרועע בשכונה עם חברים שליילים.

שאלתי אותו: "מדוע לדעתך הבן מתחבר לחברה שלילית?"

והוא השיב על אתר: כי אלו הם החברים שלו! "

חזרתי והקשיתי: "אם הוא בחור מצוין, אז באופן טבעי החברה שלו אמורה להיות בחורים איכותיים, מה הוא מחפש בחברה השלילית?"

והוא השיב: "כי הוא עדיין לא קלט שהם חברים לא טובים, למרות שהסברתי לו זאת פעמים רבות."

טענתי: "הוא בחור חכם, ולא אמור לקחת לו הרבה זמן לקלוט שמדובר בחברים לא טובים. אם הוא בכל זאת מתחבר אליהם, כנראה שזה מעיד על איזושהי מצוקה פנימית אצלו, אז מה מציק לו?"

האבא: "כבר אמרתי לך, שום דבר לא מציק לו, הוא בחור חלק".

איפה ה'באג' בסיפור הזה?

ובכן, ידידי היקרים, הסיפור הזה פשוט לא ייתכן! אם הבן הוא אכן בחור 'חלק', הוא לא יתחבר לחברה שלילית!

במשך השנים התייעצו עמי מאות הורים לגבי נערים או נערות שהתחברו לחברה שלילית, והגעתי למסקנה ברורה, שבכל המקרים, או ליתר דיוק ב-99.8% מתוך המקרים, מדובר בנער/נערה שיש להם איזושהי מצוקה פנימית, והם בורחים מן המצוקה אל החברה השלילית.

ואם תשאלו: האם לא ייתכן שזה פשוט יצר הרע?

התשובה היא: בוודאי שיש יצר הרע לכולם, אבל כשמדובר בנער/ה ללא בעיות מיוחדות, יהיה להם "יצר הרע של צדיקים" - זה יכול להיות ניסיונות של ביטול תורה, של חוצפה להורים ומורים, של שמירת עיניים, ועוד.

לעומת הזאת היצר הרע של חברה שלילית, הוא "יצר הרע של מתמודדים". כלומר דרכו של היצר הרע הזה להגיע לנערים/נערות שסובלים ממצוקה מתמשכת ובלתי פתורה.

כיצד מרחיקים את הילד מן החברים השליליים?

עלינו לגלות מהי המצוקה שממנה הילד סובל, ולהשתדל לפתור אותה.

הנה חלק מהמצוקות השכיחות:

- 1) אופי מרדני שגורם למתח מול המבוגרים.
- 2) צורך גדול בהנאה וריגוש שאינו מסופק ביום-יום.
- 3) גישה ביקורתית מצד ההורים.
- 4) דימוי עצמי נמוך, תחושת כשלון מתמשכת.
- 5) מוסד לימודים שאינו מתאים למידותיו של הנער/ה.

כאשר פותרים את הבעיות הפנימיות של הנער/ה, אזי קורה הקסם הגדול - הוא עוזב את החברה השלילית, ובוחרים בחברה חיובית! ראיתי את ה"קוסמות" הזו פעמים רבות, ברוך ה'.

תלמוד

חושג תלמודי אחד

שחיטת כספים: תלויה בבעלים!?

בשבוע שעבר הרחבנו בדעות הראשונים - בפרט רש"י - סביב החקירה האם הפקר שביעית מגיע ממילא - 'אפקעתא דמלכא' - או שמא זו הפקעת האדם באמצעות הפקר בפה וכדומה. עתה נעסוק בשאלה דומה: האם דין 'שמיטת כספים' בשביעית היא הפקעה דמילא - 'אפקעתא דמלכא' או שמא הבעלים הוא זה שמפקיר את כספו.

הנה בנוסח הרמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ט' (הלכה א') נאמר: "מצוות עשה להשמיט המלווה בשביעית, שנאמר: 'שמוט כל בעל משה ידו'. והתובע חוב שעברה עליו שביעית עבר על לא תעשה...". ובפשוט נראה כי הנוסח מורה שמצוות שמיטת כספים תלויה באדם, שהריהו מצווה להשמיט. וכן מצאתי בספר 'שדה יהושע' על הירושלמי מכות (ב, א) (א) שלמד שהנוסח "להשמיט" - משמע על האדם, שהוא מפעיל, בניגוד לנוסח "לשמוט" משמע לעזוב ולשמוט בלי פעולה אקטיבית של האדם. וזהו, כך היה נראה, כדעת היראים המחודשת כי חובה על המלווה לומר 'משמט אני' כדי שההלוואה אכן תיפקע - ובמידה ולא עשה כן, החוב נשאר.

אלא שלפי זה תמוהים אפוא דברי הרמב"ם בהמשך (הלכה ב') שכתב כי אין שמיטת כספים נוהגת אלא בזמן ששמיטת יובל נוהגת. והיינו שהרמב"ם למד שמה שנאמר בגמרא במסכת גיטין (לו, א) (א) הדין הזה נלמד משמיטת קרקע - מדובר בשמיטת קרקע של יובל ולא של שביעית (וזאת בניגוד לריטב"א, כמדומני, ושאר ראשונים שנקטו שהלימוד נלמד משמיטת שביעית). ומעתה, הרי בפשוט בוודאי שיובל זהו 'אפקעתא דמלכא' שנהית ממילא, ולא מובן אם כן ההקשר בין השניים: הרי בשמיטת כספים הגברא משמיט את ההלוואה; ואילו ביובל זו נהיית ממילא. ובשלמא אם מדובר על הפקר דמילא מובן שבשניהם התורה הפקיעה את הבעלות, אולם אם האדם מפקיע זאת - בצו התורה - שונים השניים. (ואולי יש ליישב לאור מה שיישוב על תמיהת התורה-אבן במסכת ראש השנה ט, א שהקשה איך מקישים תופסת שבת רגילה לתוספת שביעית הלא בשביעית אין כאן איסור מוחלט שהרי מותרות מלאכות לצורך פירות שישית ואילו בשבת התוספת מגדירה את הזמן כשבת ואסורות המלאכות כליל. ויישבו שהלימוד הוא עקרוני: שבשניהם זמן של שבת יכול להקדים, וכמו"כ כאן בשניהם יש למד עקרוני שהתורה הפקיעה את המזון - אם באמצעות אמירת האדם או באמצעות הפקר דמילא. ועיין).

אלא שבפשוט נראה (וכן ראיתי בהרחבה בדרך אמונה, ביאר הלכה כאן), שהרמב"ם מודה כשאר דעות הראשונים (מלבד השיטה היחידה - לכאורה של היראים) כי בשמיטת כספים המלווה נפקע ממילא. אלא שישנה מצווה על הבעלים לומר 'משמט אני'. וזאת כדי להתחבר להפקע של התורה, ובדיוק כמו שמצינו בסוף שנה שישית שיש מצווה על האדון לומר לו 'צא', אולם גם מבלעדי זה העבד משוחרר לחופשי. (ונוסח דומה מצינו בבאור הלכה לעיל פרק ד' סעיף קטן קס"ט באשר למצוות שמיטת קרקע בשביעית שהחזון איש הכריע (סימן י"ט) סעיף קטן כ"ד) שהשביעית הינה 'אפקעתא דמלכא' וחלה ממילא, אולם יש מצווה על הבעלים לומר 'משמט אני').

ובשבוע הבא א"ה ניגע בדעת היראים המחודשת בנדון זה. היו עמנו.

לקבלת הומרים הינוכיים מרתקים

מאת הרב פליסקין - פנו למייל:

shutulim10@walla.com

הגרמ"ל סיים את הסיפור, והלקח היה ברור.

לשאלת האברך מה יעשה בהיות וזקוק הוא לפרנסה ויום הבחירות מניב ממון נאה, השיב הגרמ"ל: "הקב"ה יכול לשלוח פרנסה ממקום אחר!".

ואכן, באמונת-חכמים פשוטה ותמימה, ביטל האברך את עבודתו בבחירות, והתמיד במסירת השיעור.

באותה תקופה - מספר האיש - עסקתי בהוצאת ספר רב-איכות לתועלת הציבור. נקשתי על פתחי נדיבים שיסייעו לי בהוצאתו לאור.

אחד הנדיבים ציין כי זמנו בל עימו והוא לא יוכל להיפגש. ואז ניצת בו הרעיון להציע לו את יום הבחירות - יום המושבת ממלאכה. האיש נאות, והפגישה התקיימה.

בפגישה זו תרם הנדיב את כל הסכום שביקש הלה עבור הוצאת הספר - שעמד על אותו סכום שהיה אמור להרוויח מעבודתו בבחירות..

ויהי לפלא.

(על-פי הספר: 'דרכי החיים' חלק א' עמוד תמ"ו. בעיבוד קל של המערכת)

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

גדול יום הבחירות

חגיג-השיעור ביקש למסור את השיעור גם ביום הבחירות, הרף חוסר ההיענות << ומה הייתה התוצאה?

הוא היה רכז ומנהל אחד הסניפים במערכת הבחירות. זמן מה לאחר מכן החל למסור שיעור בשעות הערב.

לקראת מערכת הבחירות הבאה תהה מה יעשה. מחד, השיעור לא ייפסק, הוא יוכל להזמין ממלא-מקום, אולם מאידך הוא חש הפסד מעצם אי מסירת השיעור שמוסר בדרך קבע.

למותר לציין, שהמינוי הזה הביא לו ממון רב, ולא בנקל היה לא להפסידו. בתחילה חשב לשהות ולא לבקש את המינוי ואם יבקשו ממנו, הוא ידון בנושא. אולם לא איחרו הימים והטלפון מהמפלגה הגיע והמינוי המדובר הוצע לו.

את השאלה הפנה האיש אל מרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל-יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, שהשיבו לאלתר: "על השבועיים עבודה בבחירות - בוודאי אין לבטל את השיעור. אלא אף על יום הבחירות עצמו, גם אם יגיעו מתי-מעט להשתתף, אל תבטל את השיעור ויהי-מה!".

רבי מיכל-יהודה הוסיף לספר על יהודי שהיה מוסר שיעור לבעלי-בתים ברמת-גן השכנה לעיר מגוריו.

יום אחד היה מזג אוויר גשום וסוער-במיוחד והוא התחבט האם כדאי לטרוח לנסוע לאמירת השיעור.

נקש הוא על דלתו של גאון ישראל מרן החזון איש זיע"א. שאלו החזון"א: "כמה משתתפים מידי-יום בשיעור?". הלה השיב: "כעשרה משתתפים". וכמה אתה חושב שישתתפו ביום עם מזג-אוויר שכזה" - המשיך החזון-איש לבדוק. "אחד בוודאי יבוא, שכן הוא מתגורר בקרבת-מקום".

"אם כן", הורה החזון"א, "מן הראוי שתלך למסור את השיעור גם אם אדם בודד ישתתף בו!". הוסיף והטעים מרן: "אינו דומה אדם למד היום לאדם שלא למד היום. האדם שלמד הוא כבר סוג של אדם אחר!".

השאלה שכולם שואלים:

מה נשתנה
פסח תשפ"ב מפסח תשפ"א?

בקרב..

לתשומת-ליבכם! מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון

למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת: abyisrael@gmail.com

מלווה מלכה

אקטואליה מזווית יהודית

א.י.פ.

היו בטוחים: הדוב ינצח

כמה תובנות חשובות שלמדתי בעקבות המלחמה הקשה בין רוסיה לאוקראינה

1. עולם כמנהגו נוהג

כמו במלחמת העולם השנייה - גם היום, העולם שותק. מבקש לא להכניס ראשו בקלחת, ולהישאר פאסיבי. כן, הוא "מגנה". אפילו "מגנה בתוקף". לא הרבה יותר מזה. (וכן, שכחנו, יש גם "סנקציות", כדי להראות לכולם שהם עושים משהו ולא מתעלמים לגמרי). בשורה התחתונה: העולם חזק בדיבורים; וחלש במעשים. האכזריות של נשיא רוסיה הוולגרי שמבקש לכבוש מדינה לא-לו - בלי שום עילה נראית לעין, מתקבלת באדישות של העולם המערבי ה'נאור' ושוחר זכויות-האדם.

איש לא מתערב אקטיבית. איש לא עוצר את הטירוף והברבריות של הדב הרוסי. נשיא אוקראינה אף מודה בכך: "אנחנו מגנים על-עצמנו לבד. אהיה כנה: מי מכל המדינות באו לעזרתנו? אף לא אחד!".

ההיסטוריה חוזרת.

2. נחילים נחילים

אוקראינה - עם כל הכבוד לה, עומדת, בזירות מסוימות, מן הצד.

בזירה כמו נמל התעופה בוריספול, הנשיא האוקראיני עושה את מה שכל אחד היה עושה: מנמיך פרופיל ומבקש מחייליו לנסוג קמעא. וזאת מתוך הבנה פשוטה כי אם יגיב - ייתקל במתקפה אגרסיבית הרבה-יותר. בדיוק כמו הצפרדעים במצרים, שהמקומיים הכו אותם עד זוב-דם, ומה הייתה התוצאה? "נחילים נחילים". במקום פתרון לבעיה - עיבוייה. הנשיא היהודי של אוקראינה יודע היטב שהוא נמצא בעמדת החלש והוא מכיר במציאות הזו.

זה בדיוק - למעשה - מה שקורה עם 'נער מתנוודד' (בן גיל ההתבגרות היודע עליות ומורדות קיצוניים). אם תכפה עליו לקום בזמן קריאת-שמע - תקבל את התוצאה הפוכה. לעולם לא תצליח "לנצח" אותו - בן גיל ההתמרדות שחש 'עצמאי'. הוא תמיד יוכיח לך - היטב יוכיח לך - שהוא זה שיאמר את המילה האחרונה.

כפית עליו שלא לצאת מהבית בשעות הלילה? הכרת מלחמה? אל דאגה: מחר, כשתלך לנוח, הוא כבר יימצא את הדרך לעשות זאת. מלחמה חזיתית בגיל ההתמרדות - מולידה תמיד ניצחון של הנער. כאן, אפוא, אל תהיה צודק, אלא חכם.

כאן עדיף להיות צנוע וריאלי, כדי לא לגרום ל"נחילים נחילים" - היפך מוחלט שלה התוצאה הרצויה.

2. יש לו רוסיה - רוצה אוקראינה

העולם מנסה לנתח את הראש של פוטין. יש לו את רוסיה הענקית - מעצמה

נשיא אוקראינה בנתלי גיליס - יוקרן לצורשת הכולל

אדירה שמנהלת חצי מהעולם, אבל לא. הוא עדיין לא שבע. רעב לגמרי - אפילו. יש לו רוסיה - רוצה אוקראינה (ולא רק, לכאורה. לפי יודעי-דבר יש לו תאבון גדול לכבוש גם את: מולדובה, ליטא ועוד). אז מה קורה באמת לאיש עם התאבון הגדול?

בהיסטוריה אנחנו מכירים אנשים שהיה להם חצי עולם, אבל לא הסתפקו בזה ותאבו לעוד.

אז האמת היא שזה עניין של ראש. יש כאלו שתמיד יש להם תאבון גשמי לקחת עוד. לשלוט עוד. זה לא ייגמר אף פעם. לעולם הם לא יהיו שבעים. זו מחלה לכל דבר ועניין. השאלה אם אני או עשיר או עני הרי תלויה בראש.

וחז"ל כבר לימדונו כי "איזהו העשיר - השמח בחלקו". כי מי שהתאבון שלנו בלתי-נגמר, גם כשיהיה לו הכל - לא יהיה כלום. הוא יישאר עני וחסר-כל. תמיד ירגיש לא-מסופק.

המשך יבוא.

4. חיילים עיפים

במלחמה הזו יש גם קצת הפתעות.

בניגוד למה שכולם חשבו שזה עניין של יום-יומיים עד שרוסיה תביא את קייב לידיה, מתברר שהדרך קצת ארוכה. האוקראינים - חמושים בבקבוקי תבערה ומה-לא - נחושים כדי להגן על ארצם.

אבל בניגוד לחיילים (ולתושבים) האוקראינים שמלאים במוטיבציה, ואדרנלין זורם להם בעורקים, הרי שלפי הדיווחים החיילים הרוסים עייפים קמעא, והתוצאות בהתאם: בשטח - האוקראינים מובילים. חייל רוסי שנשבה טען כי "אני בכלל לא יודע למה יצאנו לקרב הזה. כפו אותנו עלינו".

המסר הוא די-ברור: מי שיש לו מוטיבציה ואדרנלין בעבודת ה' - יש סיכויים גדולים שינצח את הניסיונות העומדים לפתחו, כי רבו. אולם מי שעייף ובכלל לא מבין מה הוא עושה כאן ואין לו חיבור פנימי - הניסיון הבא שיארוב לו - עלול לבלוע אותו בקלות.

שימו לב.

פרטים בקרוב...